

Εἶναι δὲ ἡ σημερινὴ μυθιστοριογραφία σπασμωδική, οὕτως εἶπεῖν, προτιμῶσα νὰ ἐμποιῇ ζωντανὰ αἰσθητὰ, ἔστω καὶ στιγμιαία, μᾶλλον ἢ γαλήνιον καὶ ἡσυχον διαχέειν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ.

"Ἄλλος χαρακτήρ, ἢ, κἄλλιον εἶπεῖν, ἄλλο ἐλάττωμα αὐτῆς εἶναι ὁ σκεπτικισμὸς, γέννημα τῆς πραγματικῆς τάσεως, ἥτις διεδέχθη τὴν ιδεατικὴν τῶν παρελθόντων αἰώνων. Ἡ πραγματικὴ μυθιστοριογραφία τῆς ἐποχῆς ἡμῶν ἀπεικονίζει οἶονεὶ διὰ φωτογραφικῆς ἀκριβοῦς πάσας τὰς ὁψεις τῆς κοινωνίας, τοῦ βίου καὶ τῆς φύσεως· ζωγραφίζει πάντα τὰ πᾶθη, τὰ εὐγενέστατα ὡς καὶ τὰ χαμερπέτεστα· ἀναμιγνύει τὴν πικροτάτην σάτυραν εἰς τὴν ὑψηλοτάτην ποίησιν, τοὺς γελοιωδεστάτους ἀστεϊσμοὺς εἰς τὰς ὑψηλοτάτας σκέψεις. Ὁ ἐλληνικὸς κόσμος, ὁ παντελῶς ἀπηλλαγμένος τῶν ἐλαττωμάτων τούτων, ἀπεβίωσεν. Ἄν ὅμως εἶναι ἀληθές ὅτι οἱ μεγάλοι λαοὶ δὲν ἀποθνήσκουσιν ὁλοτελῶς, γεννῶνται ἐνίοτε ἀρχαῖαι τινες ψυχαί, ὁ *Manzoni*, ὁ *De Amicis*, ὁ *Barrili*. Ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν οὐδὲν ὑπάρχει τὸ προδίδον κατὰ τὴν οὐτίαν καὶ τὸ ὕψος ξένην καιαγωγὴν. Εὐελπιστοῦμεν ὅτι οἱ ἐν Ἑλλάδι σύγχρονοι μυθιστοριογράφοι, βαδίζοντες ἐπὶ τῶν ἰχνῶν τῶν τριῶν τούτων ἄρχηγῶν, θέλουσι ταχέως ἀναδειχθῇ ἄξιοι τοῦ ἰταλικοῦ ὀνόματος.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΡΑΒΑΣΙΑΗΣ.

Η ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΕΚ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ὑπὸ ΕΡΜΑΝΝΟΥ ΔΙΓΓ

Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ*

Β'

Ἰκανὸς χρόνος εἶχε παρέλθει ἐξ ἐκείνου τοῦ συμβάντος, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἦρχεν ὡς Κωνσταντῖνος ΣΤ' ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Βυζαντίου. Ἡ Εἰρήνη εἶχε μετριασθῇ, ὁ δὲ συνετὸς αὐτῆς τρόπος τοῦ διατηρεῖν ἔναντι αὐτοῦ τὴν ἑαυτῆς τιμὴν καὶ δόξαν πρέειχεν αὐτῇ ἔτι καθ' ὅλας τὰς ἐπισήμους περιστάσεις τὴν ὄψιν συνάροντος. Βραχυχρόνιος ἐξορία εἰς Σικελίαν, ἣν αὐτὴ ὑπέβαλεν ἑαυτῇ μᾶλλον ἢ ὅτι ἠναγκάσθη νῆαν ἀλλάξῃ, παρήλθε μετ' ὀλίγον χρόνον καὶ συνέτεινεν εἰς ἐπαύξεισιν τῆς διαδόσεως περὶ τῆς ἀποκαρτερήσεως αὐτῆς. Ἀπέφυγε δὲ αὐστηρῶς δι' οἵαςδήποτε ἀναμίξεως νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὴν ὑποψίαν μὴ τοι ἐπεζήτει νὰ ἐξασκήσῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς. Ἀλλὰ κρυφίως εἰργάζετο ἀπαύστως πρὸς ἀνάκτησιν πάντων τῶν ἀπολεσθέν.

* Ἰδ. Παγκόσμιον τόμ. Γ' σελ. 486.

των, υπεστήριξε δὲ αὐτὴν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ὁ Ταρχσίος διὰ συνετῶν συμβουλῶν. — Λοιπὸν, ἀνεφώνησε πρὸς αὐτὸν ἡμέραν τινὰ, ὅτε εἰσῆχθη παρ' αὐτῇ, λοιπὸν δὲν εὐοδοῦνται τὰ πράγματα, ἀπώλετο τὸ πᾶν; Μάθε ὅτι ἐθαρσύνθην νὰ ὑπακρίνωμαι πρὸς τὸν υἱόν μου τὴν τεταπεινωμένην, ἀνορθοῦται ἡ ὑπερηφάνειά μου καὶ δὲν ἀνέχομαι νὰ δίδω τὸ ἐξῆς ἀκουσίως τὴν συνκίνεσίν μου εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ παιδός.

— Εἶνε πολὺ του ὅτι καὶ τώρα τυγχάνει αὐτῆς, ὑπέλαθεν ὁ Ταρχσίος· ἀλλὰ δὲν ἀπωλέσθη τὸ πᾶν, μένει ἔτι εἰς ἡμᾶς ἡ σύνοδος.

— Ἐνθυμῶμαι, εἶχες κάμει πρότασιν τινὰ, ἥτις ἐφαίνετο εὐνοϊκὴ. Τί ἀπέγεινεν;

Ὁ Ταρχσίος ὑπεκλίθη. — Δὲν ἐτόλμησα πλέον νὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτῆς, ἐξ ὅτου μοι ἀνήγγειλες τὴν σὴν πρόθεσιν νὰ μνηστεύσῃς αὐτὸν μετὰ τῆς Ρατρούδης, τῆς θυγατρὸς Καρόλου τοῦ Μεγάλου.

— Ἡ φράγκισσα ἡγεμονόπουκ, οἶαν μοί τὴν ἐξεικόνισαν, εἶπε τότε ἡ Εἰρήνη, εἶνε καλλονὴ ἑκτακτος· οἱ μακροὶ αὐτῆς, ἐρυθρόξανθοι βόστρυχοι, ἡ λευκὴ καὶ διαφανὴς αὐτῆς ὄψις ἔνθα ἐπικυθούσι ῥόδα ἐν μέσῳ χιόνων, οἱ φωτεινοὶ γαλανοὶ ὀφθαλμοὶ θάντα πακρύνωνται, ἐλπίζω, πρὸς τὰ ἰδεώδες τὸ δυνάμενον νὰ φλογίσῃ τὴν φαντασίαν τοῦ νεανίου.

— Πρὸς στιγμὴν ναί, τὸ ἀποδέχομαι, ἐπιθύρουν ὁ Ταρχσίος σείων τοὺς ὤμους, ἀλλ' αἱ γυναῖκες τῆς Δύσεως εἶνε ψυχραὶ, ἀψυχοὶ καὶ ἀβέλτεροι, στεροῦνται δὲ πνεύματος καὶ εὐτραπείας. Καὶ δὲν ἐσυλλαγίσθης, ὑψηλοτάτῃ ἀνασσα, ὅτι ὁ ἰσχυρὸς βασιλεὺς τῶν Φράγκων καὶ ἡ θυγάτηρ του μετὰ βραχὺν χρόνον θὰ ἔχωσιν ἐπὶ τὸν υἱόν σου ἰσχὺν μεγαλητέραν ἢ σὺ αὐτῇ;

— Κελεύεις, παραιτοῦμαι αὐτῆς, ἀλλὰ τί γίνεται ἡ ὑπὸ σοῦ ἐπηγγελμένη καλλονή, ἡ γοητευτικὴ ἐκείνη περὶ ἧς τοσαῦτά μοι ὑπέσχεσο;

— Εὐρέθη, εἶπε μειδιῶν ὁ Ταρχσίος.

— Εὐρέθη, ἀληθῶς;

— Ναί, Μόνη ἡ συναίνεσίς σου χρειάζεται, ἵνα μεταχειρισθῶμεν αὐτὴν πρὸς τὸν σκοπὸν ἡμῶν. Ἀκουσὸν μου εὐνοῦς. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐξορίας μου ἐπὶ τοῦ προκατόχου βασιλέως εὗρον ἐν τοῖς ὄρεσι τῆς Ἀρμενίας ἀνδρας διδάσκοντας ἀξιόλογα σιηνὰς ἐκ τῶν ἀρχαίων μύθων. Ἐξέλεξα τοὺς κομφοτάτους καὶ δεξιωτάτους καὶ τοὺς μετῴνεχον ἐνταῦθα. Τοὺς ἐγύμνασα ἀντὶ τῶν προτέρων μυστηρίων νὰ παριστάνωσι τὰ θύματα καὶ τὰ μαρτύρια τῶν ἁγίων καὶ μαρτύρων. Ἐπέτυχον δέ, καὶ θὰ πεισθῇς σὺ αὐτῇ οἶαν βαθεῖαν καὶ συγκινητικὴν αἰσθήσιν ἐμποιοῦσιν αὐταὶ αἱ ἀκηναί.

— Καὶ τώρα, τί ἄλλο;

— Ἐν τούτοις τοῖς Ἀρμενίαις εὐρίσκεται καὶ τις κέρη, οὕτως οὐρανίαν τὴν χάριν, ὥστε θὰ συγκινήσῃ καὶ κατανικήσῃ τὴν καρδίαν τοῦ υἱοῦ σου, μόλις ἐν ἰδῇ αὐτήν. Βλέπεις ὅπατον τὸ σχέδιόν μου.

— Ἐλητμόνησας, εἶπε τεταραγμένη ἡ Εἰρήνη, ἐλητμόνησας τὸν ὄρον

μου, ὅτι πρέπει νὰ ἴδῃ τὴν καλλονὴν μόνον ἐν εἰκόνι, οὐδέποτε δ' αὐτὴν ἀληθῶς.

— Καὶ ἐδῶ ἔχομεν, ἀνερώνησεν ὁ Ταρχσίος, θὰ τὴν ἴδῃ μόνον ὡς εἰκόνα; μόλις δὲ περατωθῇ τὸ θέαμα, θάπομακρυνθῇ ἐκεί τῶν ὁρμάτων του. Ἐπίτρεψον νὰ τελεσθῇ ἡ παράστασις ἐνταῦθα, ἐν τῷ μεγάρῳ σου, καὶ κάλεσαν τὸν υἱόν σου εἰς αὐτήν.

— Ἄρα θὰ πεισθῇ;

— Νομίζω, ἀπήντησεν ὁ Ταρχσίος.

— Καὶ ὅποιά τινα ἐλπίζεις ἐκ ταύτης τῆς ἀποπειρᾶς;

— Θὰ τύχωμεν τῆς συγκιταθέσεώς του πρὸς συγκάλεσιν συνόδου.

— Καλῶς, εἶπεν ἡ Εἰρήνη, ἀποδέχομαι πάντα. Ἄ!, προσέθηκε στενάζουσα, ἐν τῷ ἐξηγηρωμένῳ, ἀντιμαχομένῳ τούτῳ κόσμῳ, ὅπου καὶ αὐτοὶ οἱ ἅγιοι διαγωνίζονται κατ' ἀλλήλων ἐπιρρίπτοντες λέξεις θανασίμους, μόνον δόλος καὶ ὑπόκρισις δύνανται νὰ ποιήσωσι δυνατόν τὸ ἀγαθόν.

Ταῦτα δὲ εἰπόντες ἐχωρίσθησαν.

Μετ' ἐκπλήξεως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μετὰ κρυφίας ἀντιπαθείας ἔλαβεν ὁ Κωνσταντῖνος τὴν παραγγελίαν τῆς μητρὸς του. Τὸ πρῶτον ἤδη ἐλάμβανε παρ' αὐτῆς πρόσκλησιν. Καὶ τέως μὲν εἶχον ἀποφύγει πᾶσαν συνάντησιν, νῦν δ' ἔμελλε νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτὴν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ Ἐλευθερίου, εἰς ὃ εἶχεν ἀποσυρθῇ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς παραιτήσεώς της, ἵνα παραστῇ εἰς θέαμα δραματικόν. Ἡ Εἰρήνη ἐγνώριζε τὴν ἀδιαφορίαν αὐτοῦ, τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τοικύτας ἡδονὰς καὶ ὅπως ἐκάλει αὐτὸν εἰς τοιοῦτό τι. Τί ἐσήμαινε τοῦτο, τί ἐκρύπτετο ὀπισθεν τῆς προσκλήσεως ταύτης; Ὅσον ὀλίγον καὶ ἂν ἀνεμίγνυτο ἡ μήτηρ του κατὰ τὸ φαινόμενον εἰς τὰς ὑποθέσεις ἑαυτοῦ καὶ τοῦ κράτους, ἀλλὰ δὲν εἶχον διαφύγει τὴν προσοχὴν τοῦ Κωνσταντίνου τεκμήρια, ὅτι ἐγίνοντο κατ' αὐτοῦ μυστικαὶ ἐνέργειαι, ἰδίως παρὰ τοῦ Ταρχσίου.

— Μὲ καλεῖ πρὸς ἑαυτήν; τί σημαίνει τοῦτο; εἶπεν εἰς τὸν Ἡράκλειον.

— Σ' ἐπεθύμησεν, ἀπεκρίθη αὐτῷ οὗτος, αἰσθάνεται ἑαυτὴν ἀπομεμονωμένην, ἐγκυκταλειωμένην, θέλει νὰ συμριλιωθῇ. Μὴ δὲν εἶνε μήτηρ σου;

— Ἴν' ἀκάμω εἰς τὸν οἶκόν της; Νὰ παραστῶ εἰς θεατρικὴν παράστασιν; Εἰς ὁποίαν τινὰ παράστασιν; Πιθανῶς εἰς συζήτησιν τινα σκοπὸν ἔχουσιν νὰ με πείτῃ περὶ τοῦ ὀρθοῦ τῆς εἰκονολατρείας.

— Ἀλλ' αἱ ὑποθέσεις σου εἶνε λίαν ὑπερβολικαί.

— ὦ! διαβλέπω τὴν πρόθεσιν τῆς προσκλήσεως ταύτης· ἡ μήτηρ μου καὶ ὁ Ταρχσίος θέλουσι νὰ με μεταπείσωσιν ὑπὲρ τῶν ἑαυτῶν δογμάτων.

— Τὸ πιστεύεις; ἀκόμη τώρα;

— Δὲν θὰ παρανοήσω βεβαίως τὸν μισητὸν μορφασμὸν ὅστις πολλάκις μοι ἐπεδείχθη ὡσεὶ μοι ἐδήλου ταῦτα «παραίτησον τὴν μορφήν σου ἀντίστασιν, ἐπιδοκίμασον ὅ τι ἀπεχθαίνεσαι, πρῶτον ὅ τι ἀποδοκιμάζεις, ἄλλως

μέλλεις νὰ πηλίσσης κατὰ μυρίων ἀρχῶν ἐλθῶν καὶ ἐν πάσῃ σου ἐπιχειρήσει νὰ γωνισθῇ κατ' ἀναριθμήτων προσκομιμάτων.

— Χρησθήσῃ λοιπὸν κατὰ τὸ φαινόμενον, ὑποχώρητον, καὶ θὰ ἐξιχνιάσῃς οὕτω πάλιν δολοπλοκίας. Καταπορίσθῃτι τῶν σοφισμένων.

— Δὲν δύνامي νὰ ψευθῶ, δὲν δύνامي νὰ ὑποκριθῶ. Ἄ! τί νὰ πράξω; Νὰ φροντιστήσω τῆς αἰτήσεώς της; τοῦτο δύναιται βραχὺν μόνον χρόνον νὰ γείνη. Νὰ συναινέσω; Οὐδέποτε! Νὰ κάρω ὑποχωρήσεις; Οὐδὲν ἦτον. Ἔστω! τῶρα μὲν θὰ παισθῶ εἰς τὴν παράκλησιν αὐτῆς, ἀλλ' οὐδέποτε τὸ ἐξῆς.

— Τοῦλάχιστον δὲν θὰ το μετανοήτῃς, ἀνέμνησεν αὐτὸν ὁ Ἡράκλειος. Τὸ θέημα εἶνε μιμική τις πράξεως, περικαλλῆς δέ τις Ἀρμενία θὰ παραστήτῃ σκηνὰς ἐκ τοῦ βίου τῆς ὁμωνύμου ἐκυτῇ ἀγίας! λέγουσιν ὅτι εἶνε ἐξαισία.

— Ὀλίγον θὰ φροντίσω περὶ τῆς τέχνης της. Δύνασαι νὰ μοι ἐγγειρίσῃς εὐθὺς μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θεάματος τὰς ἀναγκαίας ἐκθέσεις ὥς πρέπει νὰ νηχνώσω. Θὰ το ἴδωσι, θὰ το κάρω ὁλοφάνερον, πόσον ὀλίγον φροντίζω περὶ τῶν τοιούτων πραγμάτων. Τέλος δὲ καὶ αἱ ταιχῆται πράξεις ἴσως δὲν εἶνε ὅλως ἀσχετοὶ πρὸς τὴν εἰκονολατρείαν.

— Ἐπιμένεις εἰς τὴν ἰδέαν σου καταβάλλων προφύλαξιν σχεδὸν ἀγωνιώδη.

— Ἐπειδὴ ἔχω τὸ θέρος νέντιταχθῶ εἰς αὐτὰ τὰ θέματα τῶν ψευστῶν. Ὁ Λέων καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ἡγωνίζοντο νὰ παράσχωσιν εἰς τὸ κράτος στήριγμα ἰσχυρότερον παρὰ τὴν ἐλπίδα εἰς ἀγίους καὶ προστάτας ἐν τῷ αὐρχῶ. Τὴν παράδοσιν τούτην, ἥτις ἐδημιούργησεν ἡμῖν γενναίαν καὶ ἰσχυρὰν στρατὸν, δὲν θὰ τὴν ἀπκρηνθῶ οὐδὲ θὰ τὴν ἐγκαταλίπω. Ἐστῶσάν σοι ταῦτα ἀρκετὰ ἀνάμενά με.

Ἡ ἐσπέρη καθ' ἣν ἐμελλε νὰ τελεσθῇ τὸ θέημα εἶχεν ἤδη φθάσει. Ὁ Ταρχάσιος ἐδίδαξε τὴν Ἀρμενίαν ὁποῖαν αἰτήθητι ὤρριλε νὰ ἐμποιήτῃ διὰ τῆς μιμικῆς αὐτῆς τέχνης. Ἐκείνη δὲ προσέδελεφεν αὐτὸν διανοίγουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀπεποιήθη. Ἡ ἀγνὴ αὐτῆς καὶ εὐλαβὴς ψυχὴ ἀντεστρατεύετο εἰς τὴν αἰτήσιν τοῦ Ταρχαίου, τοῦ νὰ καταστήτῃ πράξιν θρησκευτικὴν, οἷον, ἐθεώρει τὴν ἐπὶ τῆς τεινῆς ἀνάστασιν αὐτῆς, ὄργανον σκοπῶν ἀνθρωπίνων. Ἐτρεμεν ἐπὶ τῇ ὑποθέτει ὅτι ἐμελλε διὰ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς νὰ προκαλέσῃ γεγονὸς οὕτω μέγα, οἷον ἦτο ἡ μετατροπὴ τῶν δογμάτων τοῦ δεσπότου. Ἀλλ' ἐν τῷ ὅνῳ τούτῳ ὑπῆρχεν ἤδη τὸ σπέρμα τῆς συναινεσεως αὐτῆς, τέλος δὲ περηνίκησεν ἡ ἐλπίς εἰς τὸ δυνατόν τῆς ἐπιτυχίας. Συγκιτάνευσεν καὶ παρεσκευάσθη διὰ δεήσεων πρὸς τὴν δεινὴν ὥραν. Οὐδὲν πλέον ἐθεώρει περὶ ἐαυτὴν καὶ ἐβουβίσθη ὅλη τῇ ψυχῇ μόνον εἰς τὴν ἐντολὴν τὴν ἀνατεθεισάν αὐτῇ. Ταῦτα δὲ προτιθεμένη ἐπέβη τοῦ παλατίου, ταῦτα ἔχουσα ἐν νῷ ἐπέβη τοῦ λογείου τῆς σκηνῆς.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἐφαίνετο τὸ κατ' ἀρχὰς οὐδαμῶς προσέχων εἰς τὸ δρᾶμα. Ἐξήτησε παρὰ τοῦ Ἡρακλείου τὰ ἔγγραφα καὶ τὰς ἀναφορὰς τῆς ἡμέρας καὶ διεξῆλθεν αὐτὰ χωρὶς καὶ νύκτα βλεψῆ. Ἀλλ' ἐκπίνης ἀνακραυγὴ ἄλλοις μόλις ἀκουστὴ ἐξήγειρεν αὐτὸν ἐκ τῆς ἀσχολίας του, καὶ ἀκουσίως ἔστρεψε τὰ ὄμματά του πρὸς τὴν σκηνήν. Ὅποια θέα παρέστη τότε πρὸ αὐτοῦ! Ἐρυφρὰ παρθενικὴ κόρη ἐκρατεῖτο δεξιᾷ καὶ ἀνυψοῦτο εἰς τὰς χεῖρας δύο ἀνδρῶν, ὁμοτάτων τὴν ὄψιν, ἐνῶ συγχρόνως βρῦ ἄχθος ἐφαίνετο προσδεδεμένον εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς. Ἡ ὥχρ' ὄψις τῆς μάρτυρος ἐφάνερονεν ἐν μέσῳ τοῦ ὀδυνηροτάτου σωματικοῦ ἄλγους τὴν ἔκφρασιν μακαριότητος οὐρανίας. Ὁ Κωνσταντῖνος δὲν ἠδύνατο νὰ παύσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐλητμόνησεν ἐντελῶς ὅτι παρίστατο πρὸ αὐτοῦ θεατρικὴ ἀπάτη. Τέλος δὲ ἡ μάρτυς κτεβιδόχθη ἐκ τοῦ στραβλωτηρίου καὶ ἤχθη πρὸς τὸν ἐθνικὸν προάτωρα, ἀλλ' οὔτε ὑποσχέσεις οὐδ' ἀπειλαὶ ἠδύναντο νὰ πείσωσιν αὐτὴν νὰ παρνηθῇ τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Μετ' ἡρεμίας ἀξιοπρεποῦς, καίπερ ἦδη ἐξηντλημένη καὶ σχεδὸν ἄπνους αὐτὰ, ἐπέμεινε ἀποποιουμένη νὰ θυσιάσῃ εἰς τοὺς θεοὺς. Πραεῖς δὲ ἀλλ' ἀκαμπτος παρέστη πρὸ τῶν δικαστῶν καὶ μετὰ φαιδρᾶς εὐτολμίας προέβη πρὸς τὸν θάνατον, πρὸς τὴν σφαγὴν. Αἱ καρδίαι τῶν θεατῶν ἀπάντων ἐπαλλον ἐλεήμονες ὅτε παρεσκευάζοντο τὰ πρὸς τὴν θανάτην, ὅτε οἱ ἰσχυροὶ δῆμιοι ἐπλησίεσκον αὐτὴν, ἀπέσκαπτον τὰ ἱμάτια ἀπὸ τοῦ περικαλλοῦς, ἀμαχεὶ παραδεδομένου σώματος, ὅτε τὸ περιχύμα λαμποῦ καὶ στήθους ἔπεσεν ἐκ τῆς ἀπνεύστου σιγῆς καθίστατο ῥᾶνερόν, ὅποιον συγκίνησιν προῦκάλει αὕτη ἡ σκηνή. Ἀλλ' ὅτε δὴ πλέον ἐμελλε νὰ συμβῇ τὸ ἔσχατον, ὅτε αὕτη ἐκείνη, γονυπετήσασα ἐν ἀφώνῳ ἐθελοθύτῃ, προσήνεγκε τὸν γεγυμνωμένον τράχηλον ἵνα δεχθῇ τὸν κτύπον τὸν θανάσιμον, τότε οὐδεὶς πλέον ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ ἑαυτοῦ, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος, ὅστις, ἀναπέμψας ἄγριον στόνον, ἀνεπήδησεν ἐκ τῆς ἑδρας αὐτοῦ ὡς ἂν ἤθελε νὰ σπύσῃ εἰς τὴν σκηνὴν καὶ νὰ σώσῃ τὴν Ἀγίαν. Ἀλλὰ ταχύτατα, μόλις τοῦ δημίου ὑψώσαντος τὸ ξίφος, κατέπεσεν ἡ αὐλαίκα. Ψέθυρος δὲ ἀπκλαγῆς, ἅμα δὲ θαυμασμοῦ διέδραμε τὰς τάξεις τῶν θεατῶν.

Ὁ Ταρχσιος καὶ ἡ Εὐσέβη ἐριψκν ἐπ' ἀλλήλους βλέμμα συνεννοήσεως καὶ εὐχαριστήσεως. Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἵστατο ἀκίνητος, ἐρυθριῶν δι' ἑαυτὸν, διὰ τὴν ταρχήν του, διὰ τὴν αἰσθησιν ἣν ἐνεποίησεν αὐτῷ τὸ δρᾶμα καὶ ἣν ἐξέφρασεν ἐμφανέστατα.

— Βλέπεις, ὅπως συνεκινήθη; ἐφιθύρῃσεν ἡ βασιλομήτωρ εἰς τὸν ἀσκητῆν. Ἡ κόρη πρέπει πάραυτα νὰ ποτακρυνθῇ.

— Ὡς διατάξεις, εἶπεν ὁ Ταρχσιος διὰ φωνῆς κάπως ἀβεβαίας, ἥτις εἰς τοῦ ἐξυπτερον παρατηροῦντα προσέδιδεν, ὅτι δὲν ἔλεγε ταῦτα σπουδαίως. Πράγματι δὲ ἤγαγε τὴν ἱμάγιναν, ὡς ἐκαλεῖτο ἐν Βυζαντίῳ ἡ ξένη, εἰς τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ μέγαρον καὶ κατεκράτει αὐτὴν ἐκεῖ, προβλέπων ὅτι θὰ

χρειασθῆ ἔτι ἐν τῷ μέλλοντι τὴν γοητευτικὴν αὐτῆς ἐμπράνεια. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν, τὸ ὄρατον εἰδῶλον τῆς μάρτυρος, δὲν διέφυγεν ἡ αἰσθησις ἢ ἐμποικηθεῖσα εἰς τὸν Κωνσταντῖνον ἐκ τοῦ ἀγωνίσματος αὐτῆς, ῥιθίνετο δὲ τὴν καρδίαν τῆς ἐλκομένην ὑπ' ἐκείνου, τοῦ θυμωτοῦ τῆς, ὁμοίως ὡς ἐλεῖνος εἶχε δεσμευθῆ ὑπ' αὐτῆς. Ἀπαράτρεπος μοῖρα εἶχε συνδέσει τὰς δύο ταύτας καρδίας· ἀλλ' ἐν ἐκείνῃ εἶχεν ἐπέλθει ἄλλοίωσις ὁλοσχερής. Διήρχετο τὴν νύκτα ἄπνους, ἡ δὲ φαντασία αὐτοῦ ἦτο οὕτω τεταραγμένη, ὥστε δὲν ἠδύνετο νὰ ποσπασθῇ τοῦ εἰδώλου, ὥστε ῥιθίνετο διαρκῶς παρόντα τὸν πόθον νὰ ἔχῃ πάντοτε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκείνην, οἷαν τὴν εἶδεν, ὥστ' ἐπαθύμει νὰ ἠδύνατο νὰ παραδοθῇ ὅλως εἰς τὸ αἶσθημα, εἰς τὴν φλόγην τὴν διαρρέυσασαν αὐτὸν ἐκεῖ, ἵνα ἐνώπιον ἐκείνης, ἐνώπιον τοῦ βλέμματός τῆς δύναται νὰ νυφῶται καὶ ἐπιρρώννεται ἀπὸ τῶν διασκεδάσεων καὶ ἀγώνων τῆς ἡμέρας. Ἐβλέπεν αὐτὴν ἐνώπιόν του· τὸ σεληναῖον φῶς, οὗ ἡ στίλβη διὰ τῆς θυρίδος εἰσέρευστα κατηύχζε τοὺς τέπητας τοῦ δωματίου του, ἐφαίνετο διαγράφον τὴν εἰκόνα τῆς ἐν μέσῳ τῶν ἐντοιχιῶν ζωγραφικῶν, ἡ δὲ μικρὰ ἐκείνης μυστηριώδης χεὶρ ἐξεῖχε τῶν ὑψοσμάτων, ὡσεὶ προσεύρουσα αὐτῷ. Ἦδη δὲ τὴν πρωΐαν τῆς ὑστερίως προσῆλθε πρὸς τὴν Εἰρήνην, λέγων· ἀεπίσθην ὅτι οἱ θνητοὶ ἡμεῖς εἴμεθα μόνον τμήματα τῆς μιᾶς θεϊκῆς Σοφίας, ὅτι εἴμεθα μόνον ἀγγεῖα προωρισμένα νὰ παραλάβωμεν ἐν ἡμῖν τὸ Αἰώνιον, καὶ δὴ τῇ θελήτῃ καὶ συναινέσει αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Ναι, οἱ ἄνθρωποι εἶνε εἰκόνας τοῦ Θεοῦ καὶ μετέχουσι τῆς Θεϊκῆς οὐσίας.

— Ἀσπάζομαι μὲν μετὰ χάρως τὴν νέαν σου ταύτην πεποιθήσιν, ἀλλ' ὁμῶς φοβοῦμαι ὅτι εἶνε ὑπερβολικὴ, εἶπεν ἡ βασίλισσα, ὑπακρινόμενη μὲν τὴν ἀριγνοῦσαν, ἀλλ' ἐνδομύχως ὑπερχίρουσα.

— Ὑπερβολικὴ; ἀνέκρχεν ὁ Κωνσταντῖνος. Μὴ δὲν ἐκφράζει αὐτὸς ὁ Θεὸς Πλάτων τὴν ἰδέαν ταύτην;

— Ἀλλ' ἐπικυροῦται αὕτη ὑπὸ χωρίων τῆς Ἀγίας Γραφῆς; Ἐγὼ δὲν γνωρίζω τοιαῦτα.

— Καλῶς· θακούσω λοιπὸν περὶ τοῦ θέματος τούτου τὴν γνώμην τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν ἐπισκόπων, θὰ κηρύξω τὴν συγχάλασιν συνόδου, καὶ θὰ διατάξω πάραυτα τὰναγκαῖα.

— Καὶ ποῦ θὰ συκληθῇ ἡ σύνοδος;

— Ἐνταῦθα, ἐν Κωνσταντινουπόλει. Συγχώρησόν με, μήτερ, ἐν ἡμέρῳ ἐπλανώμην. Ταῦτα δὲ εἰπὼν ἀφῆκεν αὐτὴν καὶ ἐκλείσθη ἐφ' ἡμέρας πολλάς ἐν τῷ κελλίῳ μονῆς τινος. Ἡ εἰκὼν τῆς μάρτυρος δὲν ἐγκατέλειπεν αὐτὸν οὔτε ὕπνῳ οὔδ' ὄνκρ, οὔτε κατὰ τὰς ὥρας αὐστηρᾶς θεωρίας οὔδ' κατὰ τὰς στιγμὰς εὐσεβῶν ἀσκήσεων καὶ προσευχῶν. Ἀλλὰ κατελαμβάνετο ὑπ' ὀρρωδίας καὶ πρὸς τὴν ἰδέαν μόνην, ὅτι θὰ παντήσῃ αὐτὴν αὐτοσχῆτην ἐκείνην, τὸ εἶδῶλον τῆς Ἀγίας, ἐκ φόβου μὴ καταστραφῇ τὸ ἰδεῶδες τῆς ἐμφανίσεως, ἐν ᾗ θελεῖ ποτε ἰδεῖ αὐτὴν ὑπ' ἄλλην μορφήν παρ' ἐκείνην ἣτις

μόνη ἐφάνετο ἰδιόζουσα αὐτῇ. Ἐν δὲ τῇ ἐνθουσιῳδῇ θεωρίᾳ τοῦ ἔρθεεν εἰς τοσοῦτον, ὥστε ἡρώτησεν ἑαυτὸν, μή ται αὐτῇ ἡ Ἀγία κατέβη εἰς τὴν γῆν ἐκ χωρῶν θύρκνιων, ἵνα γευθῇ ἔπαξ ἔτι ἐν γήινῳ περικαλύμματι τῆς ἀνκμνήσεως τῶν μαρτυρίων τῆς καὶ τῆς μεταμορφώσεως αὐτῆς, ἵσως δὲ ἐν ἀνοίξῃ αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἵνα συνετίσῃ αὐτόν.

Ὁ Ταράσιος ὑποφάνθη τὰ μέγιστα, παρατηρήσας τὴν μεταβολὴν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ νεκροῦ τοῦ δεσπότη, καὶ παρεκτύλα μετὰ ζήλου πάντα πρὸς συγχάλεσιν τῆς συνόδου. Μετὰ βραχὺν δὲ χρόνον συνήλθον τέλος· αἱ ὀπκδοὶ τῆς εἰκονολατρείας, μακρόθεν πέρα τῶν θαλασσῶν καὶ ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Συρίας ἀναχωρηταὶ νομιζόμενοι ἤδη ἀπὸ μακροῦ χρόνου νεκροὶ, ὡς μὴ αἱ ἀπεξηραμένοι, ἐξωρισμένοι ἤδη ἔτη πολλὰ καὶ ζῶντες κατακεκρυμμένοι, πάντες οὗτοι συνήλθον ἐπὶ τῇ διαδόσει τῆς νέας ἐπαγγελίας ἵνα ἴδωσι πάλιν ἀναζῶν τὸ κρᾶτος αὐτῶν, τὸ κρᾶτος τῆς εἰκονολατρείας. Αἰμπρῶς διεκοσμήθη ἡ ἐκκλησία τῶν Ἀποστόλων πρὸς συγκρότησιν τῶν συνεδριῶν τῆς συνόδου ἐν αὐτῇ, τὰ πάντα δὲ ἡτοιμάσθησαν ἵνα γείνῃ ἀξιοπρεπὴς ἡ ὑποδοχὴ τῶν πιστῶν.

Ἀλλ' ἡ Εἰρήνη ὅμως δὲν ἠσθάνετο ἑαυτὴν ἐπὶ τοσοῦτον εὐτυχῇ καὶ ὑποχρησθημένην ὅσον εἶχεν ἐλπίζει. Καὶ δὲν εἶχε μὲν λησμονήσει τὸν τρόπον κατ' ὃν ὁ υἱὸς τῆς εἶχε φερθῇ πρὸς αὐτήν, δὲν το εἶχε λησμονήσει οὐδὲ συγχωρήσει, τὰ δὲ μέχρι τοῦδε σχέδιά τῆς περὶ ἀναστηλώσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων εἶχε κρύψει ὑπὸ τὸ προσωπεῖον ἰδιωτικῆς κηδεμονίας τῆς τέχνης, ἐν ᾧ ἐξ ἑτέρου ὁ βασιλεὺς ἠγωνίζετο νὰ καταστήσῃ γελοίας τὰς κλίσεις ταύτας· ἀλλὰ νῦν, ὅτε προσήγγιζεν εἰς τὴν θεωρίαν τῆς, εἰς τὰς προθέσεις τῆς, νῦν κατέλαβον αὐτὴν ἰδιόρρυθμόν τι αἰσθημα δυσχερεσκείας, ἰσχυροτέρᾳ ἢ πρότερον ἀπέχθεια κατὰ τοῦ υἱοῦ, καὶ περ προσχωρήσαντος αὐτῇ. Ἐλυπεῖτο βλέπωνσιν αὐτὸν καμπτόμενον, ἀπιστοῦντα πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ χαρακτῆρα, ἡ μητρικὴ ὑπερηφάνεια, μεθ' ἧς ἄλλοτε ὅπωςδ' ἄποτε εἶχε προσβλέψει αὐτόν, ἐξέλιπε, τὴν δὲ καρδίαν αὐτῆς κατέλαβεν περιφρόνητις πικρά. Μετενόει νῦν ὅτι τὸ μῖσός τῆς ὑπῆρξε λίαν ὑπερβολικόν, μετενόει ὅτι ἔτεινε τὴν χεῖρα εἰς τάλμημα ἐπανερχόν τὴν μετατροπὴν τῶν ἰδεῶν τοῦ. Ἐντεῦθεν δ' ἐνόμιζεν ὅτι ἐκλείπη αὐτῇ πᾶς δρόμος ἵνα δυνήθῃ τὸ ἕξῃς νὰ εἰρηνεύσῃ μετ' αὐτοῦ εἰλικρινῶς. «Ἄ, ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, ὅποσον εἶνε φοβερὰ ἡ ἔχθρα καρδιῶν συντρυφομένων ἀλλήλαις διὰ τῶν δεσμῶν τῆς φύσεως, ἐπειδὴ ἵνα ἴσα καθιστᾷ δυσχερῇ τὴν συμφιλίωσιν τοῦτο, ὅτι ἡ αἰσχύνῃ ἐπὶ πῇ παρὰ φύσιν ἀπεχθεία εἶνε οὕτως ἰσχυρά, ὥστε πᾶσα προσχώρησις καθίσταται διὰ τοῦτο σχεδὸν ἀδύνατος».

Ταῦτα πάντα διέβλεπεν ὁ Ταράσιος καὶ ἐζήτην νὰ ὠφεληθῇ ἐντεῦθεν. Καὶ τοῦτο μετὰ λόγου. Ὡς ταρίας τῆς βασιλείας τὰ μεγάλα ποσὰ τὰ ἐμπροσπεποιημένα αὐτῷ δὲν εἶχε δαπανήσῃ πάντα εἰς τὴν ἀνάστασιν τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα εἶχεν ἐξαποστείλει εἰς Ἀσίαν, ἵνα κατασκευα-

σθῶσι δι' ἐκυτὸν ἐπαύσεις καὶ κῆποι. «Ἡ μωρὰ, ἡδύνατο νᾶναφωνήσῃ, εἰς ἔρημον δαπανᾷ τὸν χρυσὸν αὐτῆς. Διὰ τί κατέλιπον τὰ βιβλία μου, τὰς ὥρας τῆς μοναδικῆς ἀσχολίας περὶ τὸν ὑπολογισμὸν τῶν οὐρανίων ὁδῶν καὶ τῶν ἀνθρωπίνων τυχῶν, ἵνα περιπλεχθῶ εἰς αὐτὰ ταῦτα τᾶνθρώπινα! Θὰ ἐκδικηθῶ τὸν κόσμον, ὅτι μ' ἔσυραν εἰς τοὺς κύκλους του, εἰς τοὺς κύκλους τῆς μωρίας καὶ κακίας». Μίχυν δ' ἡμέραν ἦλθεν εἰδήσις πρὸς τοῦ Νικηφόρου, ἀγγέλλοντος ὅτι ἐπιστρέφει. Ἦτο δὲ λίαν κινδυνῶδες διὰ τὸν Ἰαρχάσιον νᾶναμένῃ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ δι' ἐκείνου, εἰδότος τὰ πάντα, ἡδύνατο νᾶποκαλυφθῶσι τὰ πάντα. Καὶ ἦσαν μὲν καὶ αἱ ἀγγελθεῖσαι νίκαι τοῦ στρατηγοῦ ψεύδη μόνον, διότι ὑπῆρξαν μόνον ἐκδρομαὶ δι' ὧν κατωρθώθη μὲν ἡ ἀπαγωγὴ ὀλίγων λαφύρων, ἀλλὰ δὲν ἐπετεύχθη κατὰκτησις διαρκής. Ἀλλ' ὁ Ἰαρχάσιος ἐπίστευεν, ὅτι καὶ ὁ συνένοχος ἡδύνατο νᾶποβῇ ἐπικίνδυνος εἰς αὐτὸν, ἐπειδὴ δὲ ἡδυνάτει νᾶ τον ἀφανίσῃ, ἤλπιζε τοῦλάχιστον νᾶ τον κρατήσῃ ἐπὶ τοσοῦτον, ἕως ἡ Εἰρήνη καὶ ὁ υἱὸς τῆς ἡθελον παρσκευάζει ἀλλήλοισι ὄλεθρον ἀμοιβαῖον. Τότε ἡδύνατο ἐκεῖνος πάντως νᾶ ἔλθῃ, ἀλλὰ θὰ ἐξέλειπε πλέον εὐθύνη καὶ τιμωρία.

Ἡ Εἰρήνη διεσκόπει τὸν προδότην, φοβουμένη δὲ αὐτὸν ἀπέκουπτεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν προθέσιν τῆς, νᾶ ὑψώσῃ μεθ' ἐκυτῆς εἰς τὸν θρόνον τὸν Νικηφόρου, μόλις ἐπανέλθόντῃ. Διέδωκε δὲ μᾶλλον τὴν φήμην, ὅτι ὁ ἰσχυρὸς τῆς Δύσεως αὐτοκράτωρ, Κάρολος ὁ Μέγας, ζητεῖ τὴν χεῖρα αὐτῆς καὶ ὅτι ἦτο διατεθειμένη νᾶ ἐνδώσῃ. Περὶ δὲ συνενώσεως τοῦ υἱοῦ αὐτῆς μετὰ τῆς Ῥοτρούδης δὲν ἐγένετο πλέον λόγος. Ὅτε δὲ ὁ Ἰαρχάσιος ἤκουσε τὴν πρᾶδοξον ἀγγελίαν ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτῆς στόματος, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφάνη ἐκπεπληγμένος, εἶτα δὲ ἤρχισε τὰς θωπείας καὶ ἀντέστη μετὰ ζήλου. Ἡ δὲ Εἰρήνη ἐμειδία ἐνδομύχως, ἐξέφρουσα, ὅτι εἰς ἄνδρα οὕτω συνετὸν, οἷος ὁ ἀσηκρήτις, ἡ πραγμᾶτως τοῦ σχεδίου αὐτῆς ἐρκίνετο χιμαρικῶς ὑπερβαλλόντως, ὥστε νᾶ μὴ χρειάζηται καταπολέμησις αὐτῆς σπουδαίᾳ, οὕτω δὲ ἐκέρδαινε χρόνον καὶ ἔμενεν ἐλευθέρῃ ἵνα προσεγγίξῃ μᾶλλον μᾶλλον εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς προθέσεως αὐτῆς τῆς ἀληθοῦς. Τὰ δέλωτα εἶχον ἤδη βυθῆ, ζήτημα δὲ πλέον ἦτο τίς θὰ περιπέτῃ εἰς αὐτὰ καὶ θάπολεσθῇ. Ἐν ᾧ δ' εὗρίσκετο ἐν τοιαύτῃ ἀπορίᾳ καὶ ταραχῇ, ὠρίμασεν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς ἄλλη τις ἀπόφασις γεννηθεῖσα ἐκ τῆς εἰλικρινοῦς αὐτῆς μετανοίας. Εἶδεν ὅποσον εἶχε ἀμαρτάνῃ τὴν ψυχὴν τοῦ υἱοῦ τῆς τὸ πάθος πρὸς τὴν Ἀρμενίαν, καὶ ὅποσον δεινὴ καὶ καταστρεπτικὴ ὑπῆρξε δι' αὐτὸν ἡ συνέπειά του. Μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν προσέβλεψεν πατριίαν τινὰ τῆς αὐλῆς τῆς, στενὴν συγγενῇ, ἀνεκάλυψε μετ' ἐκπλήξεως ἐκτάκτου ἐν τοῖς χαρακτῆρσι τοῦ προσώπου αὐτῆς ὁμοιότητα παρὰδοξον πρὸς τὴν καλλονὴν ἐκείνην τὴν γεννέτειραν φέδων. Μόνον δὲ ἦσαν οἱ χαρακτῆρες τῆς νεαρᾶς πατρικίας αὐστηρότεροι, ἔμπλεοι ἀλαζονικωτέρας ἡρεμίας, ἡ δὲ μορφή αὐτῆς ὑψηλότερα καὶ ὀλιγώτερον ἐπίχαρις. Οὐδὲν ἦιτον ἡ βασίλισσα ἐπὶ τὴν ὁμοιότητά ταύτην ἐσθήριζε τὴν

ἐλπίδα ὅτι συνδέσονται τὸν υἱὸν αὐτῆς μετὰ ταύτης τῆς συγγενοῦς, παρέχει αὐτῷ σύζυγον ἀρμόζουσιν καὶ βεβαίαν περὶ τῆς συμπαθείας αὐτοῦ. Ἀφ' ἧς δὲ ἡμέρας ὁ Κωνσταντῖνος εἶχε συναινέσει εἰς τὴν συγκάλεσιν συνόδου, ἐπῆλθον συχναὶ συνδικλέξεις μετὰξὺ μητρὸς καὶ υἱοῦ, προσλαμβάνουσιν ἐνίοτε χροακτῆρα οἰκειότητος, ὅταν ἐξεδηλοῦτο ἡ φυσικὴ τάσις τῆς καρδίας αὐτῆς, καὶ συντείνουσιν εἰς συνένωσιν τῶν κεχωρισμένων. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ διχόνοια αὐτῶν εἶχε προχωρήσει παραπολὺ, ἐνόουν δὲ ὅτι εἶχον ὠθήσει ἀλλήλους εἰς τὰ χεῖλη κρημνοῦ, οὐδέτερος δ' εἶχε τὴν δύναμιν νὰ σώσῃ τὸν ἕτερον. Συγκινητικὸν ἦτο τὸ βλέπειν αὐτοὺς ὁμολογοῦντας ἀλλήλοις διὰ λέξεων κεκλυμμένων τὴν ἐνδόμυχον αὐτῶν τολκισμῶν, ἀλλ' εὐθὺς ἔπειτα ἀποσύροντάς ὅτε εἶπον ἐκ φόβου μὴ προδοθῶσιν ὁπόσῃν ἀλαζονίαν ἐπεδείξαντο καὶ ὁπόσῃν εὐχαρίστως ἤθελεν ταπεινωθῆ, ἵνα κερδήσωσι μίαν μόνην βανίδα τῆς ἀγάπης ἐκείνης ἣν ἀπηνοῦντο καὶ κατεθρυμμάτιζον. Τέλος δ' ἐκείνη ἀπεφάσισε νὰ τολμήσῃ τι κρίσιμον, καὶ ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ τὴν προσεχῆ ἀφιξὶν τῆς φρυγγικῆς πρεσβείας, ἧς ἐγνώρισεν αὐτῷ τὰς προτάσεις.

— Ἄ, ἀνέκρχεν, εἰς ἡγεμόνα ὅπως σοι ἄγνωστον, εἰς τὸν δεσπότην λαοῦ ξένου, βερβάρου θέλεις νὰ δώσῃς τὴν χειρὰ σου;

— Εἰς ἡγεμόνα Χριστιανόν, ἀπεκρίθη αὐτῷ ἡ Εἰρήνη· θέλω δὲ νὰ ὑπανδρευθῶ χάριν σοῦ. Ἐφ' ὅσον μένω ἐγγὺς τοῦ θρόνου, θὰ γεννᾶται πάντοτε ἡ ἰδέα ὅτι θέλω νὰ νικηθῶ πάλιν τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἰσχύϊν ἀναχωρούσης μου δέ, εἶσαι ἀσφαλής.

— Ὅποιον ὑπόψια, εἶπεν ὁ Κωνσταντῖνος ὀργίλος. Ἐκ βάρους καρδίας σε οἰκτείρω.

Ἐκείνη δὲ ἤρξατο κλαίονσα. Θωπευτικῶς ἐδράξατο τῆς χειρὸς τῆς ὁ υἱός, ἔπειτα δ' ἐδρεψέ τινος ἐκ τῶν ὀπωρῶν, αἵτινες ἐκρέμαντο πρὸ τοῦ παρθύρου καὶ ἔχυσεν αὐτὰς εἰς τὸν κόλπον τῆς, λέγων «Ἀπόλαυε τῶν ἀγαθῶν ἀφρόδως μετ' ἐκείνου ὃν ἐγέννητας εἰς τὸν κόσμον».

Ἡ Εἰρήνη ἔλαβε μίαν τῶν ὀπωρῶν καὶ εἶπε· Βλέπεις; ἐδῶ ἐνθα ὁ ἥλιος ἐθέρμανεν αὐτὴν εἶνε ὥριμος καὶ λάμπει χρυσοκόκκινος, ἐκεῖ δὲ ἐνθα ἦτο ἐστραμμένη κατὰ τοῦ τοίχου εἶνε ἐσπιλωμένη καὶ σκληρά. Στρέφου πρὸς με χροπὸς, ἀλλὰ δύναται νὰ πακρύψῃς ὅτι ἐξ ἄλλου μέρους σε ἀποσκληρύνει σκέψις ἀμαρτωλή;

— Οὐδὲν ἔχω τὸ κινεῖν μου τὴν μετάνοιαν.

— Ἄν οὐδὲν ἔχῃς τὸ κινεῖν σου τὴν μετάνοιαν, ὅποιον καθήκον ὑπάρχει ἀκόμη ὅπερ δὲν θὰ ἠδύνασο νὰ παραβλέψῃς!

— Μητέρα, μὴ με ἐνθύμιζε πλέον τὰ συμβάντα, δὲν δύναμαι νὰ μετανοήσω, ὅτι ἔλαβον τὸ δίκαιόν μου αὐταῖς χερσίν.

— Ὡ, ἀνεφώνησεν ἐκείνη, σ' ἐσυγχώρησα. Εἶσαι πάλιν ἰδικός μου, δύναμαι νὰ εἶπω ἰδικός μας, ὁ ὀρθόδοξος υἱὸς τῆς ἐκκλησίας σου;

Ὁ Κωνσταντῖνος ἀνέστη καὶ εἶπε θυχεῶς « Ἀλήθειαν ἐπιζητῶ μόνην καὶ αὐτόγνωσίαν ».

— Ἀλήθειαν μόνην; ἠρώτησεν αὐτὸν περαιτέρω ἡ Εἰρήνη. Καὶ τίνα ἡδύνατο νὰ διαφύγῃ ἡ αἴσθησις ἣν ἐνεποίησεν εἰς τὴν ψυχὴν σου ἡ διδάξασα τὴν Ἀγίαν; Μοὶ εἶπον, ἀγαπᾷς!

— Σοὶ εἶπον ψευδῆ, ἀπήντησεν ὁ κύριος τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἄν δὲν ἦρκει τὸ γένος καὶ τὸ ἔμφυτον μεγαλεῖον τῆς ἰσχύος νὰ με χωρίσωσιν ἀπ' αὐτῆς, οὐδέποτε ἡδυνάμην νὰγαπήσω ἐκείνην, ἥτις ἦτο μάρτυς μόνον κατὰ τὸ φαινόμενον, ἥτις μόνον παρίσταται Ἀγίαν βασανιζομένην. Ἐκείνην ἥτις ἀνυψοῦτο τόσῳ πολὺ, ἵνα κατόπιν ἐπιδιώξῃ τὰ καθημερινὰ πράγματα τοῦ βίου, ἐκείνην νὰγαπήσω ἐγώ; Ποτέ!

Ἐκπεπληγμένη κατένευσε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ Εἰρήνη, μὴ περιμένουσα τοιοῦτό τι. Ἀλλ' ἐν ἐπ' αὐτὸν βλέμμα ἔπεισεν αὐτὴν μετ' οὐ πολὺ, ὅτι μάλιστα ἀγωνίζεται νὰποκρύψῃ τὸν σφοδρὸν αὐτοῦ ἔρωτα. Ἐρόθημα, οὐδέποτε τέως παρατήρηθὲν ἐπ' αὐτοῦ, διέδραμε τὰς παρειάς του, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἔλαμπον, τὸ δὲ στῆθος του ἐκυμάνετο σφοδρῶς καὶ ἐπάλασε κατὰ τῶν ἐνδομύχων φλογῶν.

Τότε ἐνόμισεν ἡ Εἰρήνη κατάλληλον τὴν στιγμήν, ἵνα τολμήτῃ τι καινόν· καὶ δὴ, λαβομένη τῆς χειρὸς του, εἶπε πρὸς αὐτὸν ἱκετευτικῶς: — Ἐλθέ μετ' ἐμοῦ.

— Ποῦ;

— Μὴ ἔρωτα.

Προξέβλεψεν αὐτὴν διατρίτων, στυγνὴ δὲ ὑποψία ἐρρυτίδωσε τὸ μέτωπον αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκείνη ἐδεήθη αὐτοῦ ἐπανελημμένως μὲ τὸν τραφερώτατον ἦχον τῆς φωνῆς της, καὶ ἤψατο μετὰ θωπείας τῆς χειρὸς αὐτοῦ — « Ἐλθέ μετ' ἐμοῦ ». Σχεδὸν ἄνευ γνώμης ἠκολούθησεν αὐτῇ ὁ Κωνσταντῖνος.

Ἦγαγεν αὐτὴν διὰ σειρᾶς δωματίων εἰς στοὶν τινα καὶ ἐκεῖ ἀπήντησεν αὐτοῖς ἡ πατρικία Θεοδοσία, περιτοιχιζομένη ὑπὸ τῶν γυναικῶν αὐτῆς καὶ περιεκαλυμμένη ὑπὸ λευκῶν, μακροκυμάτων πέπλων.

Ἐκπληκτος ἔκαμιν ὁ Κωνσταντῖνος ἐν βῆμα πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ φθέγμα μύλης ἀκουστὸν ἐξῆλθε τοῦ ἔρκους τῶν ὀδόντων του: « ἐκείνη εἶνε ».

— Ἴδὲ ἐνταῦθα τὴν συγγενὴ σου, τὴν πατρικίαν Θεοδοσίαν, τὴν ὑπὸ τοῦ θεοῦ προωρισμένην σοι σύζυγον. Ἡ βασιλαρχήτωρ ἐξεφώνησε τὰς λέξεις ταύτας μετὰ βεβαιότητος, ὥς ἂν εἴξευρεν ὅτι ἡ ἰσχὺς τοῦ συμβάντος ἠθέλει ματαιώσει πᾶσαν ἀντίστασιν.

Καὶ τοῦτο εἶχεν ἀληθῶς συμβῆ. Ὁ υἱὸς αὐτῆς ἐθεώρει τὴν ἐμφάνισιν ὡς ἄνθρωπος, ὅστις, ἐξεγειρόμενος ἐκ τοῦ ὕπνου, καταπλήσσεται αἴφνης ὑπὸ θεᾶς ἀνελπίστου. — Ναι, εἶπε τέλος, ἐκείνη εἶνε, ἐκείνη εἶνε καὶ δὲν εἶνε ὡς τὸ λυκαυγὲς πρὸς τὴν ἡμέραν, ὡς τὸ χρῶμα πρὸς τὸ φῶς, οὕτως ὁμοιάζει πρὸς ἐκείνην. Διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν ἰσχὺν ἐπλάσθη, ὅχι δὲ διὰ

μαρτύριον καὶ βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Προσφέρω αὐτῇ τὴν χειρὰ μου, θά γείνη σύζυγός μου». Σιωπηλὴ καὶ ἐρυθριῶσα συνήνεσεν ἡ Θεοδωσία, συνεφώνησαν δὲ ὅτι μόλις τακτοποιηθῶσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα καὶ διαλυθῇ ἡ σύνοδος, θάναγγεληθῇ εἰς τὸν λαόν ἡ εἰδήσις περὶ τῶν ἀρραβῶνων τοῦ κυριάρχου τοῦ καὶ θά τελεσθῇ ἡ ἐσπρτὴ τοῦ γάμου. Ἀλλ' ἐν τούτοις σὺν τῇ ἀφίξει τῶν εἰς τὴν σύνοδον κεκλημένων διεδίδετο καὶ ἡ φήμη περὶ τῆς μετατροπῆς τῶν ἰδεῶν τοῦ βασιλέως καὶ περιεφέρετο ἡυξημένη ἡ κατηγορία, ὅτι τὸ ἐξῆς προσήλθεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τοῦ πατρὸς του. Τοῦτο δὲ ἡύξανεν οὐσιωδῶς τὴν ἀνυπομονησίαν μεθ' ἧς ἐξεδέχοντο ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τὰ μέλλοντα συμβῆναι.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑΝ ΣΥΒΑΡΙΝ

Χάριν τῶν ἀνγνωστῶν τοῦ Παρθασσοῦ μεταρράζομεν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος *the Academy* (19 Ἰουλίου 1879) τὴν ἐξῆς τοῦ κ. F. Barnabei ἐπιστολικήν διατριβὴν περὶ τῶν γινομένων ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν κατὰ τὴν χώραν, ἐνθα ἔκειτο ἡ Σύβαρις.

«Εἶνε πολὺς χρόνος, ἐξ οὗ ὄφειλον νὰ ἐπιστείλω ὑμῖν περὶ τῶν ἐν Συβάρει ἀνασκαφῶν, ἀλλὰ προϋτίμησα ν' ἀναδύω πρῶτον μου περὶ τούτου πραγματείας ἕως οὗ ἤθελον πεισθῇ περὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν γινομένων ἐρευνῶν. Ὑποκειμένου δὲ τοῦ λόγου περὶ πόλεως τοσοῦτον γνωστῆς νομίζω ὅτι δύνάμει ν' ἀπκλλάξω ἐμαυτὸν πύσης εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἱστορικῆς περὶ τῆς Συβάρεως εἰσαγωγῆς, ἔτι καὶ τῆς συνοπτικωτέρας. Ἄν τις ἔχουσι λησμονήσει, ὅτι ἡ περιφανὴς αὕτη τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος πόλις ἀπώκισθη ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν περὶ τὸ 720 π. Χ. καὶ ὅτι κατεσκάφη ὑπὸ τῶν Κροτωνιατῶν περὶ τὸ 510, πάντες ὅμως θὰ ἔχωσι διὰ μνήμης τὴν καὶ παρρημιακὴν καταστροφάν τῶν Συβαριτῶν τρυφὴν καὶ ἡδυπάθειαν. Ὅσα οἱ συγγραφεῖς ἀναγράφουσι θαυμαστὰ περὶ τῶν ποταμῶν Κράθιδος καὶ Συδάριδος δύναται τις νὰ τὰ ἴδῃ ἀνοίγων τὸ πρῶτον ἀρχαίας ἱστορίας ἐγχειρίδιον, τὸ ὅποιον ἤθελε περιπέσει εἰς χεῖράς του. Τὰ μὲν τοῦ Συδάριδος ὕδατα ἐποίουν πτυρτικοὺς τοὺς ἀπ' αὐτῶν πίοντας ἵππους, δι' ὃ καὶ τὰς ἀγέλας ἀπείργον ἀπ' αὐτοῦ, ὁ δὲ Κράθις ἐποίει τοὺς λουομένους ἀνθρώπους ξανθοτριχεῖν καὶ λευκοτριχεῖν καὶ ἄλλα πολλὰ πάθη ἰάτο. Τῆς δὲ πόλεως ἐκείνης, ἥτις τοσοῦτον τὸ παλαιὸν διήνεγκεν εὐτυχίᾳ, ὥς τεττόρων μὲν ἔθνῶν τῶν πλησίον ὑπῆρξε, πέντε δὲ καὶ εἴκοσι πόλεις ὑπηκόους ἔσχε, τριάκοντα δὲ μυριάσιν ἀνδρῶν ἐπὶ Κροτωνιάτας ἐστράτευσε, πεντήκοντα δὲ σταδίων χύ-